

УДК 657:004

**Бурлачук Марія Михайлівна,
Кірілова Анастасія Володимирівна**

студенти

Науковий керівник: Безкоровайна Лідія Василівна,

к.е.н., доцент

Харківський національний економічний університет

імені Семена Кузнеця

м. Харків, Україна

ЦИФРОВІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ: ПЕРЕВАГИ ТА ВИКЛИКИ В ЕПОХУ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Анотація: Досліджено основні напрями трансформації облікових процесів, проаналізовано основні переваги та виклики впровадження автоматизованих систем, великих даних та штучного інтелекту, серед яких – мінімізація помилок в облікових даних, більш оперативна обробка інформації та підвищення її захисту за допомогою впровадження кібербезпеки даних та використання штучного інтелекту.

Ключові слова: бухгалтерський облік, цифровізація, інформаційні технології, автоматизація, кібербезпека, цифрові інструменти, штучний інтелект, великі дані.

У сучасних умовах цифрові технології охоплюють все більше сфер діяльності, зокрема і бухгалтерський облік. Це дає підстави до перегляду традиційних методів ведення обліку та переходу до використання цифрових технологій. Застосування автоматизованих систем, великих даних та штучного інтелекту змінює не лише технічні аспекти обліку, а й його значення в управлінні

підприємством. Водночас такі трансформаційні процеси спричинені ускладненням фінансових операцій та посиленням вимог до фінансової звітності в умовах глобалізації.

Цифровізація облікових процесів стає одним із провідних факторів підвищення ефективності управління, оскільки гарантує точність, оперативність та доступність фінансових даних. Крім того, це питання є доволі широким та охоплює низку критично важливих аспектів, зокрема впровадження новітнього програмного забезпечення, необхідність адаптації кваліфікованого персоналу до нових умов роботи, а також не менш важливе питання інформаційної безпеки та конфіденційності даних. З огляду на це, наукове дослідження трансформацій, що відбуваються в системі бухгалтерського обліку під впливом розвитку сучасних технологій, набуває пріоритетного значення [7, с. 45].

У сучасному світі, підприємці розуміють важливість цифровізації та автоматизації більшості бізнес-процесів. Тож, наразі, особливо актуальними є питання цифровізації фінансів та бухгалтерського обліку. В цілому, бухгалтерський облік, відіграє дуже важливу роль на будь-якому підприємстві. Адже це невід'ємна частина ведення та складання фінансової звітності для підприємства.

Бухгалтерський облік – це сукупність процесів, класифікації та узагальнення грошових транзакцій із наступним аналізом отриманих результатів для подальшого опрацювання та прогнозування. Його застосовують для моніторингу витрат і доходів. Тож, відповідно, усі операції, що підпадають під сферу створення та вдосконалення цифрових сервісів, також стосуються бухгалтерського обліку.

Цифровізація бухгалтерського обліку – це велика трансформація та перебудова облікових процесів, що передбачає інтеграцію діджитал-технологій. У свою чергу, цифровізація сприяє вдосконаленню облікових процесів, а саме: автоматизації, оптимізації та підвищенню ефективності і комунікації із партнерами та споживачами [1, с. 248]. В той же час варто зазначити, що впровадження цифрових технологій для ведення бухгалтерського обліку на

підприємстві, потребує певної специфіки обліку нематеріальних активів, таких як: вартість програмного забезпечення, підвищення кваліфікації співробітників, задля їх навчання новим технологіям ведення бухгалтерського обліку, та придбання інтелектуальної власності [3, с. 138].

Цифрова трансформація бухгалтерського обліку та аудиту відкриває нові горизонти для ефективного управління фінансами, аналізу даних і виявлення фінансових ризиків. Використання новітніх інформаційних технологій дає змогу автоматизувати рутинні завдання, підвищити точність обліку та надавати своєчасну інформацію для прийняття стратегічних рішень [2, с. 5].

Автоматизація бухгалтерського обліку дійсно випереджає інші напрями діяльності підприємств за масштабами впровадження цифрових технологій у процеси. Аналізуючи світові тенденції цифровізації бухгалтерського обліку, варто виокремити ключові чинники, що спонукають компанії впроваджувати цифрові рішення. Чинники, що безпосередньо впливають на трансформацію бухгалтерського обліку наведено на рис. 1.

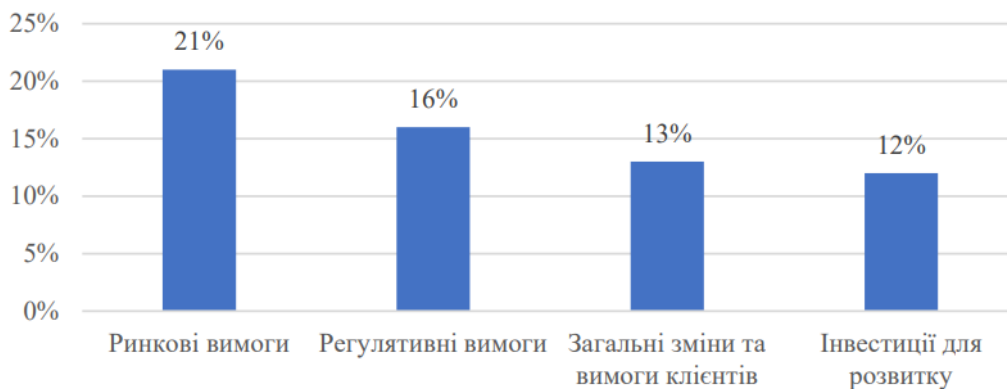

Рис. 1. Чинники впливу на трансформацію бухгалтерського обліку [1]

Отже, одним із найвагоміших чинників, що спонукає підприємства до впровадження цифрових технологій, є ринкові вимоги до підтримання належного рівня конкурентоспроможності. Для збереження своїх позицій компанії мають безперервно розвиватися, зокрема в частині цифрової трансформації.

Переваги, які отримують конкуренти завдяки застосуванню ефективних цифрових рішень (краща якість сервісу, швидкість взаємодії, зручніші умови для

контрагентів і клієнтів), здатні перерозподіляти попит на їхню користь. За відсутності цифровізації це може призвести до скорочення обсягів продажів і поступового погіршення фінансового стану підприємства. Також, важливо не лише обрати технології, що найкраще відповідають потребам бізнесу, а й забезпечити достатній рівень компетентності персоналу. Сформовані цифрові навички фахівців з бухгалтерського обліку є передумовою коректного та результативного використання впроваджених інструментів у повсякденній роботі [1, с. 250].

Серед сучасних інструментів, що використовуються спеціалістами в цифровізації та автоматизації бухгалтерського обліку, можна виокремити:

автоматизовані системи звітності – це інструменти, що автоматично формують фінансові звіти, на основі введених раніше даних. Вони дозволяють оперативніше реагувати на зміни на ринку, а також прискорюють підготовку фінансової звітності та підвищують її точність;

інструменти для управлінського обліку – програми для аналізу доходів та витрат, а також швидкого прийняття управлінських рішень. Вони підвищують ефективність управлінського обліку, дають можливість контролю витрат, а також розробки управлінських рішень підприємства;

програмне забезпечення для бухгалтерського обліку – це є спеціалізовані програми для автоматизації облікового запису, що у свою чергу значно економлять час на обробку даних та знижують ймовірність помилок. Існує достатньо багато варіантів програмного забезпечення, наприклад, такі як: AmoCRM, BAS, SAP, Microsoft Dynamics 365, Бухгалтерія та інші. Тож, у підприємства доволі великий вибір програмного забезпечення, проте, варто сказати, що його слід обирати відповідно до потреб та діяльності підприємства. Також, для максимізації ефективності роботи в будь-якому програмному забезпеченні, необхідно проводити регулярні тренінги та навчання персоналу;

системи електронного документообігу – це платформи для обробки та зберігання електронних документів. Системи електронного документообігу перш за все, допомагають підприємству оптимізувати обробку документів,

зменшити витрати на паперову документацію, а також, покращити зберігання документів, що у свою чергу, зменшить ризики втрати важливих для підприємства документів [4].

Доцільно окремо розглянути процес впровадження цифровізації в систему бухгалтерського обліку. Зокрема, цифрова стратегія передбачає реалізацію таких основних напрямів:

- 1) цифровізація облікових даних – полягає у переведенні бухгалтерської інформації та документів у цифровий формат;
- 2) цифровізація облікових інструментів – передбачає впровадження сучасних цифрових технологій для ефективної обробки бухгалтерських даних;
- 3) цифровізація облікових процесів – включає використання цифрових рішень для організації комунікацій та обміну інформацією;
- 4) формування цифрової системи бухгалтерського обліку – означає інтеграцію окремих процесів у єдину, цілісну систему бухгалтерського обліку [5].

Впровадження цифрових технологій у бухгалтерський облік призвело до формування нових підходів до управління фінансовою інформацією, що поступово змінює значення обліку в системі управління підприємством та розширює його функціональність.

Цифровізація бухгалтерського обліку суттєво змінила підхід до ведення фінансових операцій, зробивши їх значно швидшими та ефективнішими. Раніше бухгалтерський облік був пов'язаний із великим обсягом ручної роботи, паперовою документацією та тривалими процесами перевірки й звірки даних. Сьогодні ж завдяки впровадженню автоматизованих систем і сучасного програмного забезпечення ці процеси значно спростилися. Зокрема, бухгалтерські програми дозволяють практично миттєво обробляти операції та оновлювати облікові записи, що мінімізує затримки, характерні для ручного обліку. Крім того, такі системи здатні швидко опрацьовувати великі масиви інформації, що значно скорочує час підготовки фінансової звітності та проведення аналізу [6].

Автоматизація облікових процесів значно підвищує достовірність інформації та дозволяє мінімізувати ймовірність похибок. Зокрема, бухгалтерські системи можуть автоматично здійснювати звірку банківських виписок з даними обліку, виявляти можливі невідповідності та сигналізувати про потенційні помилки для подальшої перевірки. Такий підхід значно знижує ризик неточностей, які можуть виникати через людський фактор, неуважність або арифметичні помилки [7, с. 46].

Також слід зауважити, що діджиталізація бухгалтерського обліку підвищує гнучкість та оперативність реагування підприємства на зміни зовнішнього середовища. Завдяки доступності до актуальних фінансових даних керівництво у будь-який момент може швидко оцінювати поточний стан діяльності та приймати більш обґрунтовані рішення. Крім того, використання цифрових систем забезпечує чіткіший контроль за господарськими операціями, оскільки вся інформація реєструється систематично і зберігається в єдиній базі даних, що мінімізує ризик втрати або викривлення даних.

Перехід на цифрові системи бухгалтерського обліку може суттєво скоротити витрати підприємств. Завдяки автоматизації рутинних процесів підвищується загальна ефективність роботи та зменшується потреба у великій кількості працівників для виконання ручних операцій. Це, своєю чергою, дозволяє знизити витрати на оплату праці, оскільки обробка фінансової документації та підготовка звітності потребує менше робочого часу [8].

Окрім цього, цифровізація зменшує необхідність у фізичному зберіганні документів, що також впливає на скорочення витрат. Електронні дані можна безпечно зберігати у хмарних сервісах або на серверах, що займає значно менше простору та забезпечує кращий рівень захисту й можливість резервного копіювання. У результаті такі зміни не лише допомагають економити кошти, а й сприяють більш екологічному підходу через зменшення використання паперу [7, с. 47].

Водночас, незважаючи на значні переваги цифровізації бухгалтерського обліку, її впровадження супроводжується низкою проблем і викликів, які

потребують уваги з боку підприємств. Одним із ключових викликів переходу на цифрові форми ведення бухгалтерського обліку є ризики, пов'язані з кібербезпекою. Це зумовлено тим, що вся фінансова інформація тепер зберігається в електронному форматі, що робить її потенційною мішенню для зловмисників, які намагаються отримати доступ до конфіденційної інформації. Ця загроза особливо небезпечна для підприємств, оскільки бухгалтерські дані містять критично важливі відомості про доходи, витрати, банківські операції та інші фінансові показники. У разі витоку таких даних компанія може понести не лише матеріальні збитки, а й втратити довіру з боку партнерів і клієнтів. Саме тому питання кібербезпеки стає надзвичайно важливим у сучасних умовах. Підприємства змушені використовувати додаткові засоби захисту, такі як паролі, антивірусні програми, шифрування даних та регулярне оновлення систем. Таким чином, можна сказати, що впровадження цифрових технологій, хоча й полегшує ведення бухгалтерського обліку, водночас робить його значно залежним від рівня захищеності інформаційних систем.

Впровадження нових цифрових рішень у наявні системи є значною складністю для багатьох організацій. Можуть виникнути труднощі з сумісністю, що спричинить ускладнення при обміні даними та взаємодії між різними платформами. Наприклад, поточне фінансове програмне забезпечення компанії може бути несумісним з новими хмарними сервісами для бухгалтерського обліку, що призведе до проблем із узгодженням даних або перебоїв у робочому процесі [9].

Таким чином, цифровізація бухгалтерського обліку є вирішальним кроком у розвитку сучасного підприємства. Вона не лише оптимізує та прискорює облікові процеси, а й трансформує підходи до використання фінансової інформації. Водночас, поряд із численними перевагами, виникають і певні виклики, зокрема, щодо захисту даних, інтеграції систем та необхідності постійного оновлення знань. У сучасних умовах для підприємств важливо не лише впроваджувати новітні технології, а й мати здатність ефективно їх застосовувати та адаптувати до власних потреб, щоб отримати максимальний результат від цифрових змін.

Під час проведеного дослідження було виявлено, що цифрова трансформація бухгалтерського обліку є необхідністю для сучасних підприємств. Адже, використання автоматизованих систем, хмарних технологій, і програмного забезпечення дозволяє аналізувати великі масиви даних та швидко приймати рішення на основі штучного інтелекту. На сьогоднішній день, бухгалтерський облік виконує не тільки фіксацію господарських операцій, а і стає основою для оперативного ухвалення рішень та стратегічного планування діяльності підприємства.

Ключовими чинниками впровадження цифрових рішень виступають вимоги ринку до конкурентоспроможності підприємств, посилення регуляторних норм, зростання очікувань клієнтів щодо якості й швидкості сервісу, загальні зміни у бізнес-процесах, а також потреба в інвестиціях, спрямованих на довгостроковий розвиток. Запровадження цифрових інструментів створює відчутні переваги: скорочує часові витрати на обробку даних і підготовку звітності, зменшує вплив людського фактору завдяки автоматизованим перевіркам, підвищує контрольованість фінансових операцій, оптимізує документообіг і сприяє раціональнішому використанню ресурсів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Азаренков Г.В., Мельянова Л.В., Головчак Г.В. Бухгалтерський облік у цифрову епоху: стратегії впровадження та оптимізація процесів. *Наука і техніка*. 2023. № 13(27). С. 244-257. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-13\(27\)-244-257](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-13(27)-244-257) (дата звернення: 10.04.2026).
2. Головчак Г.В., Шепель І.В., Шиш А.М. Модернізація бухгалтерського обліку та аудиту України в контексті зростаючого інформаційного потенціалу цифрового економічного простору. *Академічні візії*. 2023. № 23. С. 1-13. URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/563> (дата звернення: 10.04.2026).

3. Головчак Ю.В., Головчак Г.В. Цифрова трансформація бухгалтерського обліку та аудиту через хмарні рішення. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 20. С. 137-142. URL: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.20.137> (дата звернення: 10.04.2026).
4. Феденько С.М., Плекан М.В., Юрченко О.А. Діджиталізація бухгалтерського обліку: сучасні тенденції та інструменти автоматизації. *Економіка і регіон*. 2024. № 4(95). С.189-195. URL: [https://doi.org/10.26906/EiR.2024.4\(95\).3625](https://doi.org/10.26906/EiR.2024.4(95).3625) (дата звернення: 11.04.2026).
5. Тенюх З., Пелех У. Діджиталізація бухгалтерського обліку в Україні: стан та перспективи розвитку. *Економіка та суспільство*. 2022. № 41. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-66> (дата звернення: 10.04.2026).
6. Бардаш С. В., Грабчук І. Л. Цифрові технології в сфері бухгалтерського обліку: основні можливості та ризики. *Ефективна економіка*. 2021. № 9. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.9.18> (дата звернення: 10.04.2026).
7. Артюх О.В., Колосов А.С. Вплив цифровізації на бухгалтерський облік: виклики та перспективи. *Науковий вісник*. 2023. С. 44-50. URL: <https://doi.org/10.32680/2409-9260-2023-11-12-312-313-44-50> (дата звернення: 11.04.2026).
8. Король С. Я., Ключко А. О. Цифрові технології в обліку й аудиті. *Держава та регіони*. 2020. № 1. С. 170-176. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/drep_2020_1_31 (дата звернення 10.04.2026).
9. Шишкова Н. Л. Перспективи ІТ-модернізації бухгалтерського обліку: актуалізація теорії і практики. *Economics Bulletin*. 2019. №3. С. 146-159. URL: <https://doi.org/10.33271/ev/67.146> (дата звернення 10.04.2026).